

Müge DEĞİRMENCİOĞLU

**MİLLETLERARASI TİCARİ TAHKİMDE
PATOLOJİK TAHKİM ANLAŞMALARI VE
HİBRİT TAHKİM ANLAŞMALARI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
I. GENEL OLARAK TAHKİM	5
A. TAHKİM KAVRAMI VE TAHKİME İLİŞKİN BAZI İLKELER	5
1. Tahkim Sözleşmesi ve Tahkim Şartı & Klozu Ayrımı	14
2. Zorunlu Tahkim ve İhtiyari Tahkim Ayrımı	18
3. Kurumsal Tahkim ve Ad Hoc Tahkim Ayrımı	19
4. Tahkimin Anlaşmasının Etkisi ve Tahkime İlişkin Bazı İlkeler.....	24
a. Tahkim Anlaşmasının Bağımsızlığı & Ayrılabilirliği (Autonomy & Separability).....	25
b. Hakemlerin Kendi Yetkisi Konusunda Karar Verebilmesi: Competence- Competence Prensibi	28
B. TAHKİM ANLAŞMASI.....	30
1. “TAHKİM ANLAŞMASI”NIN ŞEKLİ VE GEÇERLİLİK ŞARTLARI.....	30
a. Genel Olarak	30
b. Tahkime Elverişlilik (Arbitrability).....	32

c. Tarafların Tahkim Yargılamasını Kabul Niteliğinde Açık İradesi ve Ehliyet.....	35
d. Mevcut ve Belirli Bir Hukuki İlişki Bulunması.....	39
e. Uyuşmazlığın Belirli Olması (Defined Legal Relationship)	40
f. Tahkim Sözleşmesinin Şekli: Yazılı Şekil Şartı.....	42
2. TAHKİME İLİŞKİN BAZI HUSUSLAR	45
a. Tahkim Yeri Kavramı: “ Lex Arbitri ” & “ Locus Arbitri ”	45
b. Tahkim’de Uygulanacak Hukuk	49
i. Genel Olarak Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuk Ayırımı	49
ii. Uyuşmazlığın Esasına Uygulanacak Hukuk	50
iii. Tahkim Anlaşmasının Usulüne Uygulanacak Hukuk	52
iv. Tahkim Anlaşmasının Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk	54
3. TAHKİM İTİRAZI	56
a. Genel Olarak	56
b. İtiraz Hakkından Feragat	62
4. TAHKİMDE GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	63
C. KARARA KARŞI KANUN YOLU.....	66
1. Genel Olarak Kanun Yolları.....	66
2. İptal Davası	68
a. Genel Olarak İptal Davası ve İptal Sebepleri.....	68
b. İptal Davası Açma Hakkından Feragat	71
c. İptal Davası Sonucu Verilecek Kararlar.....	73
D. YABANCI HAKEM KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ	74
1. Tahkimin Milliyeti ve Hakem Kararının Milliyeti.....	74
2. Genel Olarak Tanıma ve Tenfiz	77
3. New York Konvansiyonu Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	79

4. MÖHUK Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi	81
İKİNCİ BÖLÜM.....	83
II. PATOLOJİK TAHKİM ANLAŞMALARINI VE GEÇERLİLİĞİ .	83
A. TAHKİM ANLAŞMASININ GEÇERSİZLİĞİ	83
1. Genel Olarak	83
2. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliğinin İleri Sürülmesi	83
a. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliğinin Hakem veya Hakem Heyeti Önünde İleri Sürülmesi	84
b. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliğinin Tahkim İlk İtirazı Neticesinde Devlet Mahkemesi Önünde İleri Sürülmesi.....	88
c. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliğinin İptal Davası Neticesinde Mahkeme Önünde İleri Sürülmesi	95
d. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliğinin Kararın Tanınması ve Tenfizi Aşamasında İleri Sürülmesi	97
3. Tahkim Anlaşmasının Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk ..	99
B. PATOLOJİK / KUSURLU / SORUNLU TAHKİM KAVRAMI	105
1. Genel olarak	105
2. Patolojik Tahkimin Derecelendirilmesi	109
3. Patolojik Tahkim Tanımı	110
C. PATOLOJİK TAHKİM ANLAŞMALARININ SINIFLANDIRILMASI.....	111
1. Genel Olarak.....	111
2. Tahkim İradesinin Belirsizliği Nedeniyle Ortaya Çıkan Patoloji	113
a. Açık ve Kesin Olmayan Tahkim İradesi İçeren Tahkim Anlaşmaları.....	113
b. Başvurunun Zorunlu Tutulmadığı Tahkim Anlaşmaları.....	115
c. Incorporation Yoluyla Kurulan Tahkim Anlaşmaları	118

d.	Genel İşlem Koşulu Şeklinde Düzenlenen Tahkim Anlaşmaları.....	120
e.	Taraflar Arasında Birden Fazla Sözleşmede Bulunan Farklı Tahkim Kayıtlarının Çelişkili Olduğu Tahkim Anlaşmaları.....	124
3.	Tahkim Anlaşmasındaki Hata, Çelişki veya Eksiklikler Nedeniyle Ortaya Çıkan Patoloji.....	125
a.	Yetkili Kılınan Kurumsal Tahkim Merkezinin Belirli Olmadığı Tahkim Anlaşmaları	125
b.	Yetkili Kılınan Kurumsal Tahkim Merkezinin Mevcut Olmadığı Tahkim Anlaşmaları.....	129
c.	Birden Çok Kurumsal Tahkim Merkezinin Tercihli Olarak Yetkilendirildiği Tahkim Anlaşmaları	132
d.	Asimetrik Tahkim Anlaşmaları	136
i.	Genel Olarak	136
ii.	Karşılaştırmalı Hukukta Asimetrik Tahkim Anlaşmaları.....	140
iii.	Türk Hukukunda Bazı Asimetrik Tahkim Anlaşması Örnekleri ve Bunlara İlişkin Değerlendirmeler	142
e.	Beyaz / Boş / Açık Tahkim Anlaşmaları.....	147
4.	Hakemlerin Seçimi ve Yetkileri Konusundaki Belirsizlikler Nedeniyle Ortaya Çıkan Patoloji.....	148
a.	Hakemlere İlişkin Belirsizlikler Barındıran Tahkim Anlaşmaları.....	148
i.	Hakem Sayısına İlişkin Belirsizlik Barındıran Tahkim Anlaşmaları.....	148
ii.	Hakem Sayısının Taraflarca Kurallara Aykırı Olarak Belirlenmesi	150
iii.	Hakem Tayin Etmek Üzere Belirlenen Kişi ya da Kurumun Mevcut Olmaması veya Hakem Tayin Etmek Üzere Belirlenen Kişi ya da Kurumun Hakem Tayin Etmeyi Reddetmesi	152
iv.	Tahkim Anlaşmasında Hakem Olarak Seçilen Kişinin Ölmüş Olması ya da Hakemlik Görevini Reddetmesi	154

v. Hakemlerin Taşınması Gereken Nitelikleri Aşırı Detaylı Kriterler ile Düzenleyen Tahkim Anlaşmaları.....	157
b. Hakemlerin Yetki Alanına İlişkin Sorunlar Barındıran Tahkim Anlaşmaları	158
i. Konu Bakımından Hakemlerin Yetkisinin Sınırlandırıldığı Tahkim Anlaşmaları.....	158
ii. Hakem Heyetinin Teşkilinin veya Görevinin Süre Bakımından Sınırlandırıldığı Tahkim Anlaşmaları	159
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	161
III.HİBRİT TAHKİM ANLAŞMALARI VE GEÇERLİLİĞİ.....	161
A. GENEL OLARAK	161
B. BİRDEN ÇOK UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLUNA ATIF YAPILAN HİBRİT TAHKİM ANLAŞMALARI	162
1. Genel Olarak.....	162
2. Tahkim Yargılaması Öncesi Başkaca Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Başvuru Şartı İçeren Kademeli Hibrit Tahkim Anlaşmaları	164
a. Genel Olarak Tahkim Öncesi Aşamalar	164
b. Kademeli Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Görünüş Biçimleri ve Geçerliliği	166
i. Tahkim Öncesi Aşamalar Tüketilmeden Tahkim Yargılamasına Geçilip Geçilemeyeceği Sorunu.....	174
ii. Tahkim Öncesi Aşamaların Tüketilmemesi İtirazı	182
iii. Tahkim Öncesi Aşamalar Tüketilmeden Verilen Hakem Kararlarının İptal Davasına Konu Olması..	184
iv. Tahkim Öncesi Aşamalar Tüketilmeden Verilen Hakem Kararlarının Tenfiz Davasına Konu Olması	185
3. Devlet Mahkemeleri ile Birlikte Tahkime Başvuruyu Öngören Tahkim Anlaşmaları	186
a. Mahkeme Öncesi Aşamalar - Devlet Mahkemelerine Başvurudan Önce Kademeli Olarak Tahkim Yargılamasına Gidilmesi Öngörülen Tahkim Anlaşmaları.....	186

b. Yetki Şartı ve Tahkim Şartını Birlikte Barındıran Tahkim Anlaşmaları.....	190
c. “Veya” İbaresini ile Tahkim İradesini Barındıran Alternatifli Tahkim Anlaşmaları.....	195
C. BİR TAHKİM MERKEZİ İLE BİRLİKTE FARKLI BİR TAHKİM MERKEZİNİN KURALLARINA ATIF YAPILAN HİBRİT TAHKİM ANLAŞMALARI	197
1. Bir Tahkim Merkezi ile Birlikte Farklı Bir Tahkim Merkezinin Kurallarına Atıf Yapılan Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Patolojik Tahkim Sayılma Sebepleri ve Hangi Patoloji Çerçevesinde Değerlendirileceği Sorunu....	198
a. Bir Tahkim Merkezi ile Birlikte Farklı Bir Tahkim Merkezinin Kurallarına Atıf Yapılan Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Patolojik Sayılıp Sayılmayacağı Sorunu.....	198
b. Bir Tahkim Merkezi ile Birlikte Farklı Bir Tahkim Merkezinin Kurallarına Atıf Yapılan Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Hangi Tip Patoloji Olarak Değerlendirileceği Sorunu	200
c. Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Kurumsal Tahkim Olarak mı Ad Hoc Tahkim Olarak mı Değerlendirileceği Sorunu	203
2. ICC Tahkim Merkezi ve ICC Tahkim Kurallarının Başka Merkezlerce Uygulanması	204
a. Genel Olarak	204
b. Bir Tahkim Merkezi ile Birlikte Farklı Bir Tahkim Merkezinin Kurallarına Atıf Yapılan Hibrit Tahkim Anlaşmalarına İlişkin ICC Hükümü	206
c. Karşılaştırmalı Hukukta ICC Hükümlerinin Uygulanması Kararlaştırılan Hibrit Tahkime İlişkin Kararlar	208
i. Insigma Technology Co. Ltd. V. Alstom Technology Ltd. Kararı.....	208

---

ii. ICC değişikliği sonrası Singapur Mahkemesince verilen HKL Group Co. Ltd. V. International Holdings Pte. Ltd. Kararı.....	211
iii. Exxon Neftegas Ltd. - Amerikan Mahkemesinin 2014 tarihli kararı.....	220
iv. I.M. Badprim S.R.L. (Baldprim) ve Rusya Federasyonu Custom Office Kararı	221
v. Avusturya Yüksek Mahkemesi'nin Hibrit Tahkim Şartının Geçerliliğine İlişkin 2018 Tarihli Kararı ..	224
d. Ad Hoc tahkim Kurallarının Başkaca Tahkim Merkezlerince Uygulanması Kararlaştırılan Hibrit Tahkime İlişkin Karar.....	226
i. INVISTA Technologies Sàrl vs. Zhejiang Yisheng Petrochemical Co. Ltd. Kararı	226
3. Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği.....	230
a. Genel Olarak Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Geçerlilięinin Hangi Hukuka Göre Değerlendirileceği Sorunu	230
b. Türk Hukuku Açısından Bir Tahkim Merkezi ile Birlikte Farklı Bir Tahkim Merkezinin Kurallarına Atıf Yapılan Hibrit Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği	231
SONUÇ.....	235
KAYNAKÇA	245